

რომელმაც „დიმიტრი თავ-დადებული“ შესთხა, „გლახის ნამბობი“ გადმოვცეცა და მა აკალი სხვა? რა მე-თქმის, გარდა იმისა, რომ ამაების დამწერი დიდი და სახელმოვანი კაცია, მისი ენა, კალამი და აზრი იშეითათა. რომ ეს კაცი თავის ნაწერებით ხან ჯაცინებს, ხან გვატირებს და მომეტებულად-კი გვაფიქრებს ჩვენს ვინაობაზედ. ამ კაცმა ჩვენი ქვეყანა ყოვლის მხრივ ასწერა და გააცნო მთელს ხმელეთს. სოქვა: „ვინ ვიყავით ჩვენ ქართველნი წინა დროსა; ქართვლის დედას ნანათი ათქმევინა ჩვენი წარსული და აწმუნ, ბედი და უბედობა. ამგვარი მომქმედი კაცი რე თუ სასიქადულო და საყვარელი არ არის ჩვენთვის? არის, და გვიყვარხარ, მისთვის, რომ „შენ“, „შენა“ ხარ, „შენნით თავს ვიქებთ მისთვის, რომ თვითონ შენ სიმართლე ხარ, გაქებთ და გადიდებთ მისთვის, რომ ჩვენი დიდება შენა ხარ. კიდევ გეტყვით, გვიყვარხარ მისთვის, რომ შენ, ილიკო, გვასწავლე: „საქმე ის არის, კაცს ის უყვარდეს, ვინც ბედა-საგან დაჩაგრულია“.

თ. ილია ჭავჭავაძემ პასუხად ამისა სოქვა: აქამომდე რაც ჯილდო მელორსა თქვენგან, ქართველურს გულუხვითას ვაწერდი, ეხლა-კი თ. ჩოლოყაშვილის სიტყვის შემდეგ ვხედავ, რომ ქართველური გულ-უხვობა ქართველურსავე ბედოვლათობად გადაიქცა. ეგ მეტის-მეტი ფლანგვაა ის საუნჯისა, რომელიც წელიან მე დაგისახელეთ და რომელიც მეტის-მეტის სიფთხილით და ხელ-მოჭერით უნდა გაიცემოდეს. ერთი ინდიური თქმულობაა: ყრმაო, როცა მოსდისარ ამ ქვეყანაში, შენ სტირი და შენ გარშემო-კი ყველა ჰლომილობს და შეიარულობს, ჰქმენისე, რომ, როცა ამ ქვეყნიდამ გადიოდე, შენ ჰლიმილობდე და შენს გარშემო-კი ყველა-ნი სტიროლენო. როცა ადამიანი იძაღება, მართლა რომ სტირის, თითქმ წინად ჰგრძნობს. რომ მოდის ამ ქვეყანად ჯაფისთვის, შრომისთვის და ხშირად წმებისთვისაც, და სხვანი-კი მხარულობენ, თითქმ იმ იმედით, რომ ერთი მეომარი, ერთი მოღვაწე ემატებათ. ხოლო კაცურის კაცობისათვის ეგ საკმაო არ არისო. ჰქმენისე, რომ, როცა შენ ამ წუთისოულს ეთხოვებოდე, შენ ღიმილი მოგომოოს აუ სტარონონინო

და ხილხის საცხოვრებელი
წაგილავს ნიავ, ოვარითა.
შენ რომ ჰქინიარ და წამ-უწუმ
იძახი: „მინდა, მინდაო.“
ჩატომ არ ჰფიქრობ შენგანა
ერს-კი აღარა უნდაო?
შე დალოცვილო, შენთვის რი
საჭმლადაც თქრო ყოფილა,
მას პეტრი მანც მიუგდე,
მოვარ მის და

Յուղան մտեցարա պայտուն.
մըսէնցարո
հազ առ միծրմանցեծ, և ա վուր,
հաս զիազու պարուցածա՞?
Վուրում հաս Ֆն՛նաց պաշտ հիմնա
պմբէ, տղ ազնուրածածա.

ଭାବିତା ପରିମାଣ କରିବାରେ ଏହାର ଅଧିକାର ନାହିଁ ।

მას მარტო იმისთვის კაცი შესძლებს, ინც ქვეყანას კუთვნილი სამსახური აუწია შეძლებისამებრ, ვინც თვითი ადამიანური ვალი გადუხადა თან ერს, თავის სამშობლოს. მხოლოდ აშინ სტარიან ყველანი, როცა ამისთვის კაცი ეკარგებათ და თვითონ ცი-კი სიხარულით ჰლომილობს, რომ ე ჩემს ერს, ჩემს ქვეყანას ჩემი ვალი გადავუხადე და ისე მივდივარო. მერთმა ჰქნას, რომ ჩვენში ამისთვის კაცები გახშირდნენ და შაშინ ჩვენის ბედის ციხე-სიმაგრე ტინს კლდე იქნება დამყარებული. შევხაროეთ მარტო ამისთვის კაცებს და ჩვენი ქება-დიდებაც, ჩვენი საზოგადოებური მადლობაც, ვით ჯილდო საქვენო, საზოგადო, მარტო ამისთვის კაცებს უნდა ეკუთვნოდეს. მე-კი ერთი მორიგი ჯარის-კაცი ვარ თქვენში და მეტის-მეტი კადნიერება იქნება ემგან, რომ ამ ქება დიდებამდე ხელი გავიწვდინო.

უკანას ქნელად სთვეა სიღუპა ერთია ახალგაზდამ, სახელდობრ ილია ურაბიშვილმა, რომლის მქერ-მეტყველურმა ხელოვნობამ გააკვირვა ჩვენი ატივცემულნი სტუმარნი და მასთან იმპიბლი მსმენელნიც. სიტყვა ისე-თის გრძნობით იყო წარმოთქმული, რომ, ვვონებ, დიდხანს არ დაავაწყეთ მსმენელთა. აი, თვით სიტყვაც: „დაპკრა სასურვემლმა წამმა და ოელავის საზოგადოებას მიეცა შემთხვევა—პატივი სცეს საქართველოს საუკეთესო მამულიშვილსა, ერის იმედს და სიქადულსა—თავად ილია გრიგორიან მე ჭავჭავ ძეს.

მართლა, ეს პატივისკემა ვერშეეწონება იმ ლვაწლს, შრომას და სარცებლობას, რომელიც მიუძლების თავად ილიას სამშობლოსადმი, მაგრამ ათქვამია: „მცირედიც წრფელის გულით შეწირული მიიღებისონ“. ჩვენც ვიხელმძღვანელებთ ამ თქმულობით და განვახორციელოთ კიდევ ერთ კაცის უკანას უძლებელობას, რომ თელავის საზოგადოება სრულის საცხებით თანა უგრძნობს ყველა მის დაწყობას და თაყვანსა სცემს ყოველს მის სიტყვას, როგორც ნიშანს უმაღლესის ზნებისა და კაცო-მოყვარეობისას.

მე საჭიროდ არ ვრაცხ ჩამოვთვალო ყველა ლიტებანი ამ დიდ-ბუნებოვანის კაცისა, რაღანაც ყოველს ქართველს კარგად აქვს გაცნობილი მისი მოთავსობა. ასე არ 1/4 კაცის კი, რომელმაც ეს არ იცის, ქართველი არ ჩაითვლება.

დღეს მოელი თელავის ქართველობა ლიტანიობს და სარულებს შეძლებისა გვარად, თავის წმინდა გალსა. ამისი მოწამეა აქ დამსტრისაზოგადოება, რომლის შორის არის წარმომადგენელი ყველა წოდებისა რა ძალა ის ძალა, რომელმაც ეხალხი, სხვა საქმეში შეუწონებელი შეუთვისებელი, დღეს ერთის აზრის გაიმსჭვალა და შეკრებილა ამ აღაგართად?

ეს ძალა გახლავთ პირდაპირ მოვალეობა ყოველის ქაროვლისა—პატივი სცეს იმას, რომელმაც სარულოვისი სიცოცხლე განატარა საქმის როველოს ერის საქმეთა გაძლოლაში შეწირა თვითი პირადი ინტერესი საზოგადოებისას, იტვირთა მძიმე ღრმა ერისა და აქამომდე გამარჯვებით ატარა. ერთის მხრით საზოგადოებაც, რომელიც აფასებს ამ გვამოღვაწეთა, მოსაწონია. ეს იმანიშანია, ხომ ხალხი დღითი დღი წარმატებაში შედის. ესეთი მოვლენის ფრიად და ფრიად სასიამოვნოა. იქვე ვიტყვი, რომ მიზეზნი საზოგადოების არით თვალი ილიასთანა გვამნი და იმათი ზნებითი გავლენა. ერთი მიბრძანევინ არ გაფაგიზდება სულით, გალით და მიმართულებით, თუ-კი შეთვისებს და შეისისხლ-ხორცებს მცებას, გამოთქმულს თავადი ლინაწერებში? ვინ იქნება ისეთი, რა არ გაიმსჭვალობს ამ ნაწერების წმიდა იდეებით! ამიტომაც თავად ილირისა სრულის თაყვანებისა და დღლობისა.

განსაკუთრებით მადლობელნი უდა ვიყვნეთ ჩვენ, ახალგაზღებრომელნიც ზნებრივს და გონებრივსა ზარდოს აუარებლად ეპოვებთ თხუზულებაში.

ამისთვის, ნება მიბოძე, ბრწყინველო თავადო, დიდებულო მამული შვილო და მგოსანო, მთელის აქაურა ახალგაზრდობის სახელით განგიცხად უგულითადესი მადლობა და უალრეც პატივისკემა თქვენის დაუღალად მოღვაწეობისთვის, რომელიც მიმართულია ჩვენდა სასიკეთოდ. ნიშნავ ამ მადლობისა, გაძლევთ სიტყვას. ტიოსანთა კაცთა, რომ თქვენი სალი ჩვენ შორის განუშორებელი მაჩვენებულიერება სწორე გზისა.

მუინვარი
ახირებული მუინარის
წყალი წყალმავე დალია.
რად მიკიუინებთ მაგასა,
თუ თქვენში სამართალია?
ღმერთი
ესთქვათ: საცა უნდა, ყოფილ
ერთხელ წყლის დალეულია.
მაშ სხვა სალაროს გედება,
რაც ხარკად აღებულია.
მუინვარი
მე სალაროში არც რამე
მიძეგს, არც რამე მდებია...
ღმერთი
არც მე მაქვს ცალკე საუნჯე
ასალებ, გასალებია;
მაგრამ გაპედე — მაღლა ცა,
დაბლა ხმელი და ზღვებია.
იმათ საესებას რომელი
საუნჯე შეედარება?
ან უკეთესზედ სიმღიდრე
რომელზედ მოიხმარება?
მუინვარი
მი მაზიან მიტი არ მოავ.

კი, რომელმაც ეს არ იცის, ქართველი და არ ჩაითვლება.

დღეს მთელი ოქლივის ქართველობა ლიტანიობს და სრულება შეძლებისა გვარიდ, თავის წმინდა გალია. ამისი მოწამეთა აქ დამსტრი საზოგადოება, რომლის შორის არი წარმომადგენელი ყველა წოდებისა რა ძალა ის ძალა, რომელმაც ეხალხი, სხვა საქმეში შეუწონებელი შეუთვისებელი, დღეს ერთის აზრი გაიმსჭვალა და შეკრებილა ამ აღაგა ერთად?

ეს ძალა, გახლავთ პირდაპირ მოვალეობა ყოველის ქართვლისა — პატივი სკესისას, რომელმაც სრულ თვისი სიცოცხლე განატარა საქმი როველოს ერთის საქმეთა გაძლოლაში შეწირა თვისი პირადი ინტერეს საზოგადოებისას, იტვირთა მძიმე დრო შა ერთისა და იქამომდე გამარჯვებით იტარა. ერთის მხრით საზოგადოებაც, რომელიც აფასებს ამ გვა მოლვაწეთა, მოსაწონია. ეს იმი ნიშანია, ხომ ხალხი დღითი დღი წარმატებაში შედის. ესეთი მოვლენა ფრიად და ფრიად სასიამოვნოა. იქ ვიტყვი, რომ მიზეზნი საზოვალოება ამ გვარად გამოფხიზლებისა არი თავად ილიასთანა გვემნი და იმათი ზნობითი გავლენა. ერთი მიბრძანებინ არ გაფექიზდება სულით, გალით და მიმართულებით, თუ-კი შეთვისებს და შეისისხლ-ხორცებს მცებას, გამოთქმულს თავადი ლინაწერებში? ვინ იქმნება ისეთი, რო არ გაიმსჭვალოს ამ ნაწერების წმიდა და იდეებით! ამიტომაც თავად ილირსია სრულის თაყვანებისა და დღისას.

განსაკუთრებით მაღლობელი უდა ვიყვნეთ ჩვენ, ახალგაზღვებრი რომელნიც ზნეობრიელი და გონებრი საზრდოს აურებლად ვპოვებთ მთხუთულებაში.

ამისოვის, ნება მიბოძე, ბრწყინვალეთ თავადო, დიდებულო მამულ შვილო და მგოსანო, მთელის აქაური ახალგაზრდობის სახელით განგიცხად უგულითადეს მაღლობა და უაღრესი პატივისცემა თქვენის დაულალა მოღვაწეობისათვის, რომელიც მიმართულია ჩვენდა საიკეთოდ. ნიშნავთ ამ მაღლობისა, გაძლევთ სიტყვას ტიოსანთა კაცთა, რომ თქვენი სალი ჩვენ შორის განუშორებელი მჩვენებულიქნება სწორე გზისა.

რაც მჭირებია ჩემალა,
მეფის და შისის ღირსების
შნოების შესარჩენადა.
ღმერთი.
მუქთა ხორობას ჯერ მწერის,
უუტკრის ჭკვა წინაღულება.
განაღამუ ღმერთის და კაცის
იმას ვერ შეურიგდება.
თუ კი მეფობით საქვეყნო
სარგო არ აღესრულება,
მაშ ვის რად უნდა? უუჭია
იმისი დანიშნულება.
არა? — პასუხი—და მერე
ერთი რამ დაიდგინება...
მყინვარი
წვიმის მეტს რას იქს ღრუბელ
საავდროდ დამზადებული
და სისხლის გარდა—გმირისა
ხმალი, ზე ამოლებული?
მაგრამ ჰჯობია ერთხელვე
მოხდეს, რაც მოსახლომია:
რალაა შიში და ძრწოლა,
როცა ჩართული ომია..
თშინ ხომ თშინს იზამთ, ათავი

ნებთ თავიად ილისა ლექს „პოეტი
რომელ შიაც წინას წარმეტყველებრ
გამოიხატა დანიშნულება პოეტისა
აქ ბ-ნმა ზურბაბიშვილმა წარმო
სთქვა ლექსი ი. ჭავჭავაძისა „პო
ტი“. შემდეგ სადილისა მთლად დამსწა
საზოგადოება თან გამოჰყავა სტუ
რებს და მაყრულით მიაცილა სადგ
მამდის.

ნადიკვრელი

უცივესისიტეტი ცისარიში

რუსულ გაზეთებში დაბეჭდილ
ცნობები, ტომსკის (ციმბირში) უნ
ვერსიტეტის წლიურ ანგარიშიდა
ამოღებული.

სახარბიელო ცხოვრება არა აქ
თურმე ტომსკის სტუდენტებს. ან
რიშში ნათქვამია, რომ 81% სტ
უდენტებისა მეტად გაჭირვებულია, ა
აქვს არც სამყოფი საზრდო, ტან
საცმელი და არც სამოსწავლო ნ
იები. შშობლებისაგან მუდმივი შ
წეობა არ ეძლევათ და თავის შრ
მითაც ვერასა შოულობენ. თვ
უნივერსიტეტი ეხმარება მათ, შეძ
ბის გვარად, მაგრამ სტუდენტების უ
რატეს მოთხოვნილებას მაინც ვერ
ღვება. თვითო კაცის საცხოვრებლ
რომ 250 მანეთი ჩავაგდოთ, სა
თოდ სტუდენტების 50,000 მან.
მაინც უნდა ჰქონდეს იმას გარ
რაც ებლა ეძლევა, რომ გაჭირვ
ასცილდეს თავიდამ. ავალმყოფო
უმთავრები მიზეზი (50%) თურმე
სილატაკის მიზეზია.

თვით ციმბირელები ამბობენ
რომ, თუ შეძლება არა გაქვთ, ნუ
ეჩრდითოთ, ვინა გოხოვსთ, მო
და აქ ისწავლეთო.

თქვენ არ იყავითო, ამბ
ამის გამო H. B., რომ კ
დებდით და ლალადებდით, მა
ლი სისწავლებელი არა გვა
ციმბირისათვის უნივერსიტეტის
რსება აუცილებელ საჭიროებას ?
დგენსო? ვინ იმულარებოდა, ტო
კის უნივერსიტეტში შესვლის ჩ
ველა ახალგაზღასა ჰქონდეს, რა
თხიდგანაც უნდა იყოსო?

წინად ესე ამბობდნენ ციმბი
ცხოვრებნიო, ვიდრე უნივერსიტ
დაარსდებოდა, და ებლა-კი, რ
ცველაფერი იმათ სურვილისამ

გაკეთდა და ახალგაზღიობამ თავ
რამეც ვიუბნო ენითა.
ამიტომ აღარც რას ვიტყვი,
რაც გნებავსთ, ისა ჰქმენითა..
რაც ვის ფეხებში გიძვერით,
ჩემთვის ისაცა ქმარია.
ტყვისა და თავის-უფალის
ყოფნა რა შესაღარია?

ღმერთი
დღალ .. როდესაც, ბატონო,
შენს სიტყვას ერი ჰმონობდა,
მის უფლებაზედ შენი ჭკვა
მაშინ რად არა გონიობდა?
განა რომ დაჯრლი გქონდა.
მაშინ გონებინ კარები
და, როს საფრთხეში ჩივარდი,
შენი გააღე თველები?!
ამიტომ ცა და ქვეყანა
ისევ მარტოვას მებაროს;
შენ-კი ტახტი და გვირგვინი
მეფისა ჩამოგეყაროს;
გული ქვად გექცეს და თავზედ
ყინული გადაგეფაროს.

მოიყარა, პირი შეაქციეს უნივერსიტეტსაც და სტუდენტობასაც. იმათ არაფრად მიჩნიაზე რომ სტუდენტები ლით სავსე ახლაზები მშერ მწყურვალი არანუ თაცივით ჭია კალებენ და სასოწარკვეთილებას ეძლევიან, —ის ახლგაზდები, რომლებიც თითქმის ფეხით მისულან ტომსკაში, იმ სურვილით გამხვალული რომ ისწავლონ რამე და მერე თვისი ნიჭი და ძალ-ღონე შეაღიონ იმ ხალხს, რომელიც ესე გულ-ცივად და უხვდა. შარშან ხოლერობას ტომსკის სტუდენტები ისეთსავე თავ-განშირულებით ემსახურებოდნენ ხალხს, როგორც მათი მოძმენი, სხვა უნივერსიტეტის სტუდენტები სტუდენტები, და ხალხი სამსახურს ამ უცხო ქვეყნიუგან მოსულო უმაღლერობით უხდის. სტუდენტობა ხომ მოწყალებას არა თხოულობს, სხვის ხელის შემყურალი ხომ არ არის, ის ეძებს მხოლოდ საქმეს, რომ შრომით თავიც ირჩინოს და ისწალოს კიდევ.

რას იყეთებნ ეხლა ტომსკის მცხოვრებნი ანუ საერთოდ ციმბირელნი?

ისინი სარგებლობენ იმ გარემოებით, რომ ბევრი ღატაკი მიაწყდა ქალაქს, ყველას საქმე ვერ უშოვნია, და სტუდენტის შრომის ფასი დასწიეს, გააიფეს. საზღვრო-საცხოვრებელი-კი გააძვირეს, რადგანაც ყველაფრის გასაღება ეხლა უფრო ძლიერია. გარეუ მისული ხალხი წლის განმავლობაში სტოვებს ტომსკში არა ნაკლებ 300,000 მანათისა.

ახალგაზიობა უფრო იმიტომ ეტანება ტომსკსა, რომ ციმბირი განთქმულია ყველაფრის სიიდუთ და ეგონათ, ტომსკში ცხოვრება არ გაგვიჭირდებათ. მაგრამ ძალიან მოსტყუდნენ. უნივერსიტეტის ანგარიშიდან სჩანს, რომ თითო სტუდენტს სულ ნაკლები 250 მანეთი უნდება წელიწადში — იმაზედ ცოტა ნაკლები, რაც პეტებურგის უნივერსიტეტის სტუდენტს ეხაზვება, იმ განსხვავებითიც, რომ ტომსკში სტუდენტი თავის შრომით, თუ გაკვეთილი უშოვნია, იღებს თვეში 8 მანეთს და პეტებურბში-კი ერთი ორად და სამაღმეტის აღება შეუძლიან.

იტყვიან, ციმბირელებმა კარგაბლომად შესწირეს უნივერსიტეტსამ. მართლა-კი ეგრეა? ანგარიშიდან

სჩანს, რომ ეს შეწირულება ნახევარ
ღვთის წყევლით თოვლმა დაჭვარა,
მთანიც წაჰსვლიან და ყველა
იმის მოლალედ გამხდარა!
ის-კი ცა-ქვეყნის შუაზედ
აჭრილა ვეშაპივითა;
ჰდგას და ერთმანერთს აშორებს
მურვანის ეკალივითა.
მალ-მალე ხშირი ღრუბელი
ჩამოეხვევა ოვზედა;
ხან ჩამოჯდება არწივი,
გადამავალი ცაზედა;
ან შამოჰყეფნებს ყორანი
მავნე, ამაზრზენ ხმაზედა.
თერგის, პატიმრის ჩოჩქოლი,
ბრძოლა, ხმა საყვედურისა;
გმინვა და კვნესა, მდურვისა
მამაზედ უმაღლერისა—
ისმის... ჩქრო და ჩქრო ტირილიკ
მოედინება ყრუვადა.
მამას-კი თითქოს არ ესმის,
არ ივლევს ბაი-ბუადა...

